

તદન નવિન સુખોદધાવક કાવ્યોનો ભંડાર

સંગીત સુખોદ સાગર.

ભાગ પહેલો.

સંદેશો છે સર્વને, નિતીમાં છે માન,
તોફાનથી તરશો નહિ, રાખશો એટલું ધ્યાન;
દુનિયા દુઃખી થાય છે, હંમે રસ્તે જાય,
ફેશન ફજેતા કરે, સદાચારી સુખી થાય.

રચનાર તથા છપાવનાર:—

શંકરલાલ પીતામ્બર વ્યાસ.

સોઅર પરેલ, મગનયાગ, મુંબઈ અને અમદાવાદ.
[વૃત ૧૯૭૬] સર્વ હક્ક સ્વાધીન છે. [સને ૧૯૭૦.
માવૃત્તી પાંચમી.] [પ્રત ૧૦૦૦.

મુલ્ય એક આનો.

બીજો ભાગ અમારી પાસેથી મળશે.

છાપનાર—સા. મગનલાલ જમજમદાસ. (૪૧૨-૭૬)
શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ, નં. ૩.

હે પ્રભુ ! યા મહાન ફોટોગ્રાફર ! દયા કરી પાપી
કર્મથી બચાવી મારી હૃદયરૂપી છબી ઉત્તમ
સદ્ગુણોથી ભર.

ત્રોટક છંદ અક્ષર આરસીની શૈલીમાં

અહો દિનાનાથ તું એક દયાળુ, કૃપાવંત તું છે પરમ કૃપાળુ;
દયા કરીને મુજ બુદ્ધિ વધાર, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.
અક્ષલ કેરો રંગ અંદર ભર, નિહર શુદ્ધ શાંત સ્વભાવ કર;
ખામી ન રાખીશ કળામાં લગાર, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.
સદ્ગુણની સદા કરજો વૃદ્ધિ, ઉત્તમ કોટીની દે પવિત્ર બુદ્ધિ;
ફોટોગ્રાફર તારો એક આધાર, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.
તોફાનથી તુરત બચાવી લેજો, શાંત સરલ તું સ્વભાવ કરજો;
બળ બુદ્ધિ બહુ વિનય વધાર, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.
સત્યતા હિંમત હમેશ વધાર, દુર્ગુણ ન દેખાય હવે લગાર;
આધાર તારો છે દિન દયાળ, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.

જમાનાની બહાર ને અક્ષલની આરસી.

(ચાખખો) રાગ.

જોઈ જોઈ જમાનાની બહાર પાર હું પાખ્યો અપરંપાર;
દેશથી હું પરદેશ આવ્યો, ધન કમાવા સાર;
મગજ મારું ફરી ગયું, જોઈ મુંબઈનું ખાર.
દેશમાં હું જ્યારે રહેતો, દેશી વેશે ફરતો;
મુંબઈમાં આવ્યો મની કમાયો, બાબુ થઈને ફરતો.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૫૧૧ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૨૧ંગીત શુદ્ધોદય સંગ્રહ

વિષય ૮ : ૧

ફેશનેબલ થઇ ફરવાની, ધુન દિલમાં જાગી;
 ચઢા પીઠ ચેરમાં બેસું, હવા વિલાયતી લાગી.
 ગમાર ફરતો હું ગામડીઓ તે, હવે થયો હું અપ દુ ડેટ;
 કોટ, પાટલુન, કોલર લગાવી, બન્યો વિલાયતી શેઠ.
 ભાઈ ભાઈથી જ્યારે મળતો, રામ રામ સર્વને કહેતો;
 રામ નામ હું બુલી ગયો ને, ગુડ મોરનીંગ હવે કહેતો;
 અપ દુ ડેટ યુવાન બન્યો, પહેરું ઓલ ઇંગ્લીશ ડ્રેસ;
 હેર કટીંગની અંદર બેસી, કપાતું વિલાયતી કેસ.
 શરીર ન સુધર્યું મન ન સુધર્યું, હવે સુધારે શું થાય;
 શંકર કહે નીતિ સુધારો, અખંડ આનંદ થાય.

જમાનાની ચાબુખ.

રાગ આબખો.

સીટી સાહેબને બજાઈ, ચેતો ચેતો મેરે ભાઈ—ટેક

મોતકા વારા કમ આવેગા, ખચર કાસીકુ ન હોતી;
 મીટીમેં મીલ જાયગા, રહેગી નારી રાતી—સીટી.
 પાપ પુન્ય બે ચીજો વિના, સાથ કછુ ન આવે;—સીટી.
 સમજુ જન સમજુ જાનને, દિલ દયામાં લગાવે—સીટી.
 દો દિન રહેના દુનિયાપે, મત કાસીકુ દુખી કર;
 ભક્તિ કરલે ભગવાનકી, ચે તીજેરી તું તર કર—સીટી.
 ધન દોલત ઓર માલ ખજાના, સખ ધધર રહેગા;
 અંદગી કર લે પ્યારે ખુદાકી, નિકર પછતાના ખુબ હોગા—સીટી.

માડી આતી ઘાંટ બગતી, ટીકીટ તુરત મીલતી;
 જૈસા જીનકી પાસે દામ, વૈસા રવાના કરતી—સીટી૦
 ખુરા મત કર કીસીકા, યહ બાત ખ્યાનમેં રખના;
 જૈસા ખીજ બાવોજે યારો, ઐસા હોગા ચખના—સીટી૦
 દો દિન રહેના દુનિયાપે, બલા સબકા કર;
 બલાઈસે તેરા બલા હોગા, નગદ સોદા કર—સીટી૦

કુદરતની કરામત ને નસીબતું નામ.

ગઝલ.

કુદરત તારી અજબ કળા, શું શું કરામત તું કરે:
 પળમેં દુઃખી પળમેં સુખી, પળમેં તું ચાલ સો કરે.
 કો દુઃખીયા કો સુખીયા, કોઈ ભટકતા તો શીરે;
 કોઈને રહેવા ધર નહિ, કો' મહેલોમાં લહેર કરે.
 કો'દિ' બેઠના ઘોડેપે, કોઈ દિન પેદર ચલના;
 કો'દિ' ખાના મેવા મીઠાઈ, કોઈ દિન ભુખે મરના.
 કો' બુદ્ધિ હીન કો' બળ હીન, કો' વિચિત્ર શોધો કરે;
 શોધો કરે બહુ જાતની, દુનિયાને દિવાની કરે.
 કો' સુખ દીવા ખુદાને, મજાસે લહેરો કરતે;
 કંઈક દેખે ઐસે દુઃખી, હમેશ આગેમેં જલતે.
 ભુખે મરે વન વન શીરે, પણ બંદગી ખુદાકી કરે;
 ચલના નેકીકે રસ્તે, કો' દિન બેડા પાર કરે.
 સબ કરામત નેકીકી હે, નેકીસે કીસમત ખુલતા;
 ખુરાઈ મત કર તું કીસીસે, શાંકર ઉપદેશ કરતા.

કીસમત ખોલવાની કુંચી.

ગઝલ.

દુનિયા હૈં દુખકા સાગર, કો' ન ચારો તર શકે;
 જો તર શકે દુનિયાસે, કુછ ને કુછ કર શકે.
 ચિંતાકી આગે સળગે, ચિંતા તો સખકુ ખા ગઈ;
 ચિંતાને ચિત્ત ખીગાડ દીયા, દુનિયા સખ ખુવાર બધ.
 ચિંતા સખકુ ખા ગઈ, ચિંતા સખકા પીર હૈ;
 જો ચિંતાકુ ખા જતા હૈ, વહ સમ્યા શુરવીર હૈ.
 સુખ મીલના મુશ્કેલ હૈ, દુખકા હૈ યહ દરિયા;
 નેકીવાલોકું સુખ મીલે, માલીકને રસ્તા કર દીયા.
 માલીકકી મહેરબાની બધ, સખ કોઇ બહેરો કરતે;
 માલીકકો જો ભુલ ગયે, દિન દિન દુઃખી હોત હૈ.
 દુઃખકા દરિયા હૈ ચારો, નેકીકા નાવ ચલતા;
 નેકીવાનો પાર ઉતરે, પામી અંદર કુખતા.
 કર બલા હોગા બલા, યહ દુનિયા દો દિન હૈ;
 કર બલા તું ગરીબોંકા, યહ હમારી ખીનતી હૈ.
 કર ખુદાકી અંદગી, યહ હમારા પેગામ હૈ;
 હિંદુ, મુસલમાન, પારસી, સખ ભાઈઓકુ સલામ હૈ.

સવૈયા.

જેટલા ભોગ ભોગવશે ભાઈ, તેટલા રોગ થાવાના;
 કોઈ કહે પાણી મુંબધનું રાશી, વળી રાશી છે દવા.
 કહો તંદુરસ્ત કેમ રહેવું, શું કરવી અમારે દવા;
 મુળ કારણ શું છે ભાઈ, તેને ભાગ્યે શોધવાના—જે०

ચહા પીવાનો ચસકો લાગ્યો, કેમ કરીને તે ટેવ જાય;
 લોહી ઉકાળે માંદો પાડે, પણ તેને તો નવ મુકાય;
 ખીડી ચહા જ્યાં સુધી પીશો, સીક હમેશાં રહેવાના-જે
 સોડા, લેમન, જીંજર બાઇ, આનંદે આજે પીવાય;
 અરાળ સત્યાનાશજ વાળે, પણ પીઠે બહુ લોક દેખાય.
 ચહા, કોકો, કોશી તથા, ટેસ્ટ તમે તો લેવાના-જે
 સીનેમાનો શોખજ લાગ્યો, નાટક જોવા લાગ્યું મન;
 ઉજગરા આનંદે કરીને, ખરાળ કરવા માંડ્યું ધન.
 બાવળના ખીજ વાવીને, સ્વાદ કેરીનો ક્યાંથી ચાખવાના-જે
 નીતી ઉપર ધ્યાન નહિ ને, પરનારીથી પ્રીતી થાય;
 ઉંધે રસ્તે વિચરતાં બાઇ, કેમ કુદરત કોપાયમાન ન થાય.
 પરનારીથી પ્રીતી કરતાં, ખરેખર પાયમાલ થવાના-જે
 અતિ લહેજત જીભે લાગી, ટેસ્ટ પુરેપુરો લેવાય;
 હોટલમાં આનંદે બેસીને, મનમાન્યું બાઇ ખવાય.
 જેટલો ટેસ્ટ કરશું શંકર, તેટલા દુઃખી થવાના-જે
 અતિ ગરમાગરમ મસાલાથી, પ્રથમ મન રંજન થાશે;
 દુષ્ટ ગરમી ઉત્પન્ન કરીને, લોહીને ખરાળ કરશે.
 જ્યાં સુધી વેલવ ભોગવશે, ત્યાં સુધી દુઃખી રહેવાના;
 જેટલા ભોગ ભોગવશે બાઈ, તેટલા રોગ થવાના.

પરમાત્માની કરામત-ગેળી ગમત.

પ્રુખી દુનિયામાં પ્રુખ દીઠી ખરે. સુખી કોઈ દેખાય,
દુઃખની ભુમે જોવા જતાં ધરોધર આજે દેખાય;
પરમાત્માની જ્યાં પરમકૃપા ત્યાં મદદ આનંદ દેખાય,
અજબ કળા છે આ દુનીયાની નીરખી અમથી ન શકાય.

લક્ષાપતિને ઘેર દીકરા નહીં રોજ જોષ જોવડાવ્યા કરે,
ગરીબને ઘેર ચાર ચાર છોકરા પરાણે ખીચારો પુરું કરે;
કોઇ ધનથી કો તનથી દુઃખી કોઈ મનથી દુઃખી દેખાય—અજબ

કંઠક જીંદગી સુધી વાંઢા ઐરીની માળા જપ્યા કરે,
કંઠકને સાધન એવા જુઠાપામાં બળે ઐરી કરે;
મોટરમાં બેસી લહેર ઉડાવે કોને પહેરવા જીતું ન દેખાય—અજબ

શેઠીઆને તો સલામો કરે ખુશામત તો ખુબ દેખાય,
ગરીબને ધપ્પેથી મારે જીવે જમાનો કેવો દેખાય;
સખવાના સહુ સગાં થાય તે ગરીબનો બનેવી ન કોઇ થાય—અજબ

આંધળાંને અક્કલ આપી જ્ઞાન અક્કલ ત્યાં દેખાય,
કાંધીઓ કરોડ લક્ષણો બાંડાની શું વાતજ થાય;
દેખતાં છતાં કંઠક આંધળા પરનારીપર શીદા થાય—અજબ

સંગીત સુબોધ સાગર ભાગ ત્રીજો તથા ચોથો છપાય છે.
નિતિ, સદાચાર, તંત્રદુરસ્તી તથા ધન અને મનની દુનીઆમાં
મતી ખરાખીનો આખેદુખ અહેવાલને મનુષ્યને સત્ય માર્ગે દોરનાર
આયો માયા સમાન છે.

મસ્તાનોની મુલાકાત.

કોઈ મેટરીકસુધી ભણીને વીસ પચીસમાં નોકરી કરે,
 ગુજરાતી ત્રણ ચોપડી ભણનારા સો સો રૂપીઆ કમાયા કરે;
 નસીબનો ક્યાં દોષ કહાડવો દોષ કર્મનો તો દેખાય,
 અજબ કળા છે આ દુનિયાની નીરખી અમથી ન શકાય.
 કો દુધ પીઈ આનંદ કરે ને કોઈ દારૂમાં મગન થાય,
 કો રંડી લાગે વહાલી કો લંગોટ પાકે રાજી થાય;
 હરામનો પૈસો હરામ માર્ગે નેકીનો નેકી રસ્તે જાય—અજબ
 કંઠક ગરીબ વિદ્યાર્થીને મદદ આપી દીલમાં તો આનંદ કરે,
 કંઠક વેશ્યા રંડી ભાંડ ભવૈયાને ખવડાવી ખુશ કરે;
 પેટે પૈસો ખવાય નહીં ને પરનારી સખ દુઃખ કર જાય—અજબ
 જુગાર રંડી શરાબમાંહી સર્વે ધન તો ચાલ્યું જાય,
 ચહા કોકો કોરી સીગારેટમાં પૈસાની પાયમાલી થાય;
 પઈ માટે પેટલાદ દોડે લાખોની પાયમાલી ન અટકાવાય—અજબ
 નાટક જોવા નાણું મળે ને ત્યારે ખીસા તર દેખાય,
 ગરીબ ઘર કેમ ચાલશે તેની શીકર જરા ન થાય;
 એક કુવામાં પડે તો સૌ કોઈ પડવા તૈયાર થાય—અજબ
 કુદરત કહે નીતી ચાલવાથી નક્કી સુખ ભાધ મળશે,
 મમે તેવાં દુઃખ હશે ભલે તે સહજાં પળમાં ટળશે;
 નર જો કરણી કરે તો નરનો નારાયણ થાય—અજબ

દુનિયામાં મસ્તાન કોણ?

લાવણી.

એક વખત આનંદની અંદર સર્વ લોકો એકા હતા;
 કહેા કોણ મસ્તાન યારો, એક બીજને પુછતા હતા.
 કોઈ કહે પાડો મસ્તાન, કોઈ કહે મસ્તાન હાથી;
 કોઈ કહે પહેલવાન મસ્તાન, કોઈ કહે રાજનો સાથી.
 કોઈ કહે સાંઠ મસ્તાન, કોઈ કહે પાડો મસ્તાન;
 કોઈ કહે ધનવાન મસ્તાન, જેને દુનિયામાં બહુ માન.
 એટલામાં એક બોલી ઉઠયો, મસ્તાન યારો જુવાની;
 તાબે રહે તો ઠીક છે યારો, નીકર કરે ઉંધી કુરબાની.
 આળપણમાં બુદ્ધિ ન હતી, જુવાની યારો કેર કરે;
 થયો વિષયમાં જે આંધળો, પશુથી નીચ તો કર્મ કરે.
 જુવાની વશમાં રહેવી મુસીબત, યારો જુવાની જીલમ કરે;
 બુદ્ધાપણમાં ટાંટીયા ઢીલા, કયા બુદ્ધા તોફાન કરે.
 જુવાની જીતી જેણે યારો, મદ મ્હોટો જીત્યો જાણો;
 જુવાનીમાં અંદગી કીધી, સમજે મનુષ્ય તે છે શાણો.
 એનાથી મસ્તાન સમજે નારી, ઉખડી તો કંછક કંછક કરે;
 કુળમાં તો તે કલંક લગાવે, મસ્તાન થઇને મોજ કરે.
 નકરી હોંકર નાક કપાવે, કુત્તી માફક ધર ધર શીરે;
 વેશ્યા હોંકર બજારમેં બેઠે, કયા અબ ઉનકુ દુનિયા કરે.
 છન્સે મસ્તાન સંત સાધુ, જે ખુદાની અંદગી કરે;
 દશ ઈંદ્રિઓકુ બસમેં કરકે, નેકીસે દુનિયામેં શીરે.
 સખ બસકરના સહેલ હે બાધ, મન બસ કરના મુશ્કેલ દેખાય;
 મનકો જે બસ કરે પાલે બાધ, વહ સખસે મસ્તાન કહેવાય

નોકરીના ઉમેદવાર નારણદાસ-ફીકશન.

સવેયા.

નારણદાસ કરી એક માસ્તર, મુંબઈ કમાવાને આવ્યા;
 પચાસ રૂપિયા પોકેટ અંદર, ખર્ચા માટે સાથે લાવ્યા.
 સેકન્ડ સ્ટેન્ડર્ડ સુધી ભણેલા, હર વાતમાં યસ નો કરતા;
 પાડોશી કહે બી. એ. થયો એ, સર્વ એવું મનમાં વિચારતા.
 એટલામાં પાડોશી પાસે આવી, નોકરી માટે માગણી કરી;
 પાડોશીએ ઉખડેલો સમજી, મીઠી તેની મસ્કરી કરી.
 આજ રૂંસ જોઈ ગંધીશ રાખો, તો મુંબઈમાં ઝટ નોકરી મળશે;
 કાટની કાંઈપણ પહેડીમાં, તાબડતોબ પસંદગી કરશે.
 પ્રથમ કૉલર ગળે લગાવ્યો, ચશ્મા આંખે દીધાં ચડાવી;
 કાટ પાટલુન હેટ લગાવી, હોલ બુટ દીધાં ચડાવી.
 યુરોપી ફેશનના બાલ કપાવી, સુ ગંધી સેન્ટ દીધું ચોળી;
 પાંચી બધી સરસ પાડી, માથું દીધું ફક્કડ હોરી.
 ખીસામાં વૉચ લગાવી, સ્ટીક ઝાલી સહેલ કરે;
 ટાઈમ્સ ક્રોનિકલની અંદર, વૉન્ટેડ કોલમ વાંચ્યા કરે.
 એક યુરોપીઅન પહેડી અંદર, સરવીસ કરવા દીલ થયું;
 ખાલી જગ્યાતું કોલમ વાંચી, આવી પાડોશીને કહ્યું.
 પાડોશી મસ્કરો હતો, માસ્તર જરાપણ ન ગભરાશો;
 સવાલ પૂછે જો સાહેબ તમને, યસ નો યસ નો કર્યા કરજો.
 રૂપાળ તમારો આવો જોઈને, ઝટ તમને ખુરશી મળશે;
 મુંબઈમાં છે દમના પૈસા, ઝટ તમને સરવીસ જડશે.
 બીજે દિવસે કાટની પહેડીમાં, સરવીસ માટે શોધે ગયા;
 ગુડ મોરનીંમ સર બોલીને, સલામ કરી ઉભા રહ્યા.

વાય ડીડ યુ કમ હીઅર, સાહેબે ઈન્કવાયરી કરી;
 સરવીસ માટે આવ્યો છું સાહેબ, સાહેબે કહ્યું થોભો જરી.
 ખુરશી ઉપર બેસાડ્યા ને, થોડી વારમાં સવાલ કીધો;
 સમજ્યો નહીં જરા પણ, યસ બોલી ઉત્તર દીધો.
 વોટ ઇઝ યોર કવોલીરીકેશન, બ્હેર ફુ યુ લીવ હીઅર;
 કહ્યું યસ સર યસ સર માઈ ડીયર, આઈ એમ એ ગુડ ઉમેદવાર.
 મગજ સાહેબનું શાંત ન હતું, આંખો દીધી ચડાવી;
 યસ નો હર ખાતમે કરતા હે, લાફા બે દીધા લગાવી.
 સાલે કુછ જાનતા નહીં હે ને, યસ નો યસ નો કયું કરતા હે;
 પટાવાલા ઈન્કુ બહાર નીકાળો, યહ કયા બદમાશ મસ્કરી કરતા હે.
 સીધો ત્યાંથી બહાર નીકળી, પોતાને મુકામે આવ્યો;
 પાડોશીને જે વીઢી હતી તે, બધી વાત કહેવા લાગ્યો.
 થર્ડ સ્ટેન્ડર્ડનો કોણુ ભાવ પુછે, મેટરીક બણેલા વખતે રખડે;
 પુરો હોય જો ઇંગ્લીશનો અનુભવી, તેને તુરત નોકરી જડે.
 માસ્તરે સમજી મુંબઈ છોડ્યું, સીધા પોતાને દેશ ગયા;
 ધયાસ રૂપીયા પાણી થયું ને, કંઈક વખત હેરાન થયા.
 માટે બહુતર પાકુ બણોને, જેથી બાઈ દુઃખ જાય;
 અર્ધ બણ્યા કામ ન આવે, અનુભવી કહેવત કહેવાય.

સુધરેલી આ દુનિયામાંહી દેખાદેખી ચાલે છે.

સુધારાની જુઓ બહુ પડે ને, ભાવણુ ભપકાબંધી થાય;
 અંદર સડો વધે દિવસે દિવસે, બહાર ટાપટીપ ખુબ દેખાય.
 જમાનાની છે ભાઈ બહીહારી, આંખો મીંચી ચાલે છે-સુઠ

ધરમાદામાં પછ ભરાય નહીં, ને નાટક જોવા આનંદે જવાય;
 બેરીને કહે કરકસર કર, ને ભાઈ હોટલમાં બેસી ખાય.
 મોરીએ દાટા મારીને, ખારણું ઉઘાડું રાખે છે-સુ૦
 બહાર સુધારો બહુ વધ્યો, ને ભપકા તો ભારી દેખાય;
 ઉપર રૂસ દેન્સી પહેરે, ને અંદર રોગો વધતા જાય.
 શક્તિ નથી ને શરીર દુઃખે છે, ફરિયાદ રોજ ચાલે છે-સુ૦
 શોભા ધરમાં ખુબ વધારી, બીલોર ઠામોઠામ દેખાય;
 લોખંડનો લાટ ભરાયો, ચીની ચલાણુ વધતાં જાય.
 પુટે દુટી બદામ ન આવે, પણ દેખાદેખી ચાલે છે-સુ૦
 દુરાન, બાઈબલ ને ગીતા, શરાબ પીવાની બંધી કરે;
 ધર્મને તો ધોષ પીછને, પીઠે આજ કંઈક લહેર કરે.
 મનથી ખુબ મસ્તાન થઈને, મોજ મજા ઉડાવે છે-સુ૦
 દુધ ઘી પુરતું ખાવા ન મળે, ને સીગારેટ શોખે પીવાય;
 ધરની નારી ઘાંટા પાડે, તો તેને ધમકાવવા જાય.
 બહુ જો બોલે બિચારી, સોટી ઝડપ હાથમાં ઝાલે છે-સુ૦
 તેળનામાં તંબાકુ આવી, ધરણામાં આવ્યું ધડીઆળ;
 શોખમાં સરવીસ આવી, વરણાગીમાં આવ્યા વાળ.
 ઉપર ભપકો દેખાય ભારી, ધરમાં ઘંટડી વાગે છે-સુ૦
 નારી સુધરી નવી રીતે, પ્રથમ પોલકું પહેરી રાજી થાય;
 સાડી પહેરે છુટ અડાવે, રમાલ ઝાલી મન હરખાય.
 બ્યુટીફુલ બનવા કાજે, પાઉડર ઉપર લગાવે છે-સુ૦
 ઘાટી ધરનાં વાસણ માંજે, બાઈ તો બેઠી બેઠી ખાય;
 મુંબઈ આવી બની શેઠાણી, હવે અમથી મેહનત નવ થાય.
 મીસતર પચાસ પગાર લાવે, બાઈ આનંદે ઉડાવે છે-સુ૦

ટેબલ ખુરશી ને કાચો, આજ ધરમાં ખીરાજો;
 ફોનોગ્રાફ ફક્કડ વાગે, તેની મળ મને બહુ લાગે.
 કુટ્યું એટલે કર્મ કુટ્યું, માટી મુલ્ય વેચાયે છે-સુ.
 કયા કીરતન ગયું નાશી, દેવ દરશન દુર્લભ દેખાય:
 સીનેમા જોવાને સર્વે, આનંદે તો ચાલ્યા જાય.
 ઘેર ખાવાનું ગયું નાશી, હોટલમાં ધામધુમ ચાલે છે-સુ.
 શોર્ટ સાઇટ જુવાનીમાં આવી, ચશ્મા આજે આંખે ચહડતા:
 તંદુરસ્તી ગઈ ચાલી ને, મહિનામાં કંઇક વખત માંદા પડતા.
 ડાકટર સાહેબને ઉપરા ઉપરી, ખીલો આજે આપે છે-સુ.
 હજીમ મોઢો મોખી મોઢો, અત્ર કાપડ પણ મોંઘું થયું;
 સસ્તાનો તો વખત ન રહ્યો, એ સર્વ તો ચાલી ગયું.
 ધંધા ઉપર બહુ ધ્યાન નહોં ને, સરવીસ બહુધા ઝાલે છે-સુ.
 વિવેચના ચાલી ગઇ ને, શૈય તેની પાછળ ગયું;
 બુદ્ધિ ગુમાવી બળ ગુમાવી, શુરાતન તેની પાછળ ગયું.
 કદો દુસ્મન બાળ લામનો, રિવાજ ધમધીકાર ચાલે છે-સુ.

**બાબા સાહેબનું બેલેન્સશીટ યા મહીનાનું
 સરવાયું ફીકશન.**

સવૈયા.

બાબા સાહેબ કરી ગ્રહસ્થ, મુંબઈ નગરીમાં રહેતા હતા;
 પગાર રૂપીઆ પોણેસો, મહિને ખુશીથી કમાતા હતા.

પેસો પાસે બચતો નહીં ને, દશ પંદર ઉપર દેવું થતું;
 જોટલું કમાતા તેટલું બધું, મોજ શોખમાં ચાલ્યું જતું.
 પ્રથમ મહિનો પુરો થયો ને, લેયો રૂમનું ભાડું લેવા આવ્યો;
 બીલ આપી બાર રૂપીઆની, ઉધરાણી કરવા લાગ્યો.
 એટલામાં દુધવાળો આવ્યો, સાત રૂપીઆ હમકુ દેના;
 મહિના અબતો હો ગયા, અમેરા ચુકાદા કરના.
 વાસણુ માંજનાર ઘાટી આવ્યો, દાદા અમાલા દેના;
 મહિનો પૂરો થઈ ગયો, અતા દાદા કૃપા કરના.
 દાણાવાળા દામોદરે, નાણાંની ઉધરાણી કરી;
 દાણાના દસ રૂપીઆ આપો, મહિનો થયો મહેરબાની કરી.

ભારી ભપકાનો ભવાડો.

હોટલવાળો હીમતલાલ, કેમ બાબા સાહેબ મહેરબાની કરશે;
 સતર રૂપીઆ ચઢા પાણીના ચઢડયા, બીલ ક્યારે ચુકવી દેશે.
 ડાક્ટર દેવીદાસ કહેવા લાગ્યા, કેમ તબિયત હવે સારી થઈ;
 બીલના રૂપીઆ બાર આપો, પહેલી તારીખ થઈ ગઈ.
 બાર રૂપીઆ ભાડામાં ગયા, ને સાત દુધમાં દીધા;
 દશ દાણાવાળાને આપ્યા, ચાર ઘાટીને ચુકવી દીધા.
 સતર આ પાણીમાં ગયા ને, બાર ડાક્ટરના બીલે લીધા;
 જોત જોતામાં બાસઠ રૂપીઆ, બાબા સાહેબે ચુકવી દીધા.
 ત્રણ કોલસાવાળાને આપ્યા, બે બાલ કાપવામાં ગયા;
 સેન્ટ લવન્ડર સાત આપ્યા, ચુમેતેર ચાલ્યા ગયા.
 એક રૂપીઆ સીલકમાં રહ્યા, ને કાપડવાળે ઉધરાણી કરી;
 આવતે પમારે તમને મળશે, ધીરજ રાખજો મનમાં ધરી.

આખાસાહેબ વિચાર કરવા લાગ્યા, વેશીંગ કંપનીમાં શું આપીશું;
 શાક મસાલો તેલ મીઠું, હવે શેમાંથી લાવીશું.
 પોકેટ ખરચ માટે પાઈ ન રહી, પસ્તાવો કરવા લાગ્યા;
 તીલાંજલી આપી સર્વ શોખને, સાદું જીવન ગાળવા લાગ્યા.
 સર્વ શોખ તજી દીધો ત્યારે, તન મન ધનથી સુખી થયા;
 એ વરસમાં આખા સાહેબ પાસે, રૂપીઆ આઠસો ભેગાં થયા.
 સાદું જીવન સાચો દોસ્ત, કરકસર બીજો ભાઈ કહેવાય;
 ખુદાની જો બંદગી કરે, અખંડ આનંદ દિલમાં થાય.

જીભમાં ઝહેર જીભમાં અમૃત.

જીભે વ્યાપે જોર જીભ આગ લગાવે,
 જીભે વ્યાપે જોર પેટ ભરી જીતાં ખવડાવે,
 જીભે વ્યાપે જોર દુશ્મની દુનિયામાં ઉભી થાતી,
 જીભે વ્યાપે જોર નારી નફ્ટ ગણાતી,
 જીભ જુરી તે ભાઈ દુઃખ અત્યંત ઉભાં થાય છે,
 સુતા હોય જે દુશ્મનો પાછા જાગૃત થાય છે.

જીભે વ્યાપે મીઠાશ દુશ્મનથી દોસ્તી થાતી,
 જીભે વ્યાપે મીઠાશ થાય દુનિયામાં પ્રખ્યાતી,
 જીભે વ્યાપે મીઠાશ વૈરી મીત્રની ગરજ સારે,
 જીભે વ્યાપે મીઠાશ કરે મનુષ્ય જે ધારે,
 જીભમાં અમૃત જીભમાં ઝહેર ચોખ્ખું દેખાય છે,
 ઉપયોગ જેવો આવડે તેવો ઘંઊનો પદાર્થ થાય છે.

અમારા શહેનશાહ જ્યોર્જ ઘણું જીવો.

ત્રોકટ છંદ અક્ષર બાર.

અમ અંગ્રેજ સરકાર છે સારી,
 માટે માલીકની મદદ છે ભારી;
 રાજ્ય સરસ નિતીથી ચલાવે છે.
 સર્વ આનંદથી આશિષ આપે છે.
 હે ભગવત તુજ કળા છે ન્યારી,
 ન વીસરાય તેવી રચના તારી;
 શા અખંડ સૂર્ય ચંદ્રના પ્રકાશ,
 હરી નિતીવાન ન થાય નિરાશ.
 જ્યોર્જ રાજા તમે ઘણું જીવો,
 યોગીસમ પ્રગટાવો ન્યાય દીવો;
 રજનીન પ્રકાશે તમ રાજ્ય મહી,
 જય થાશે જરૂર પ્રભુને તહીં.
 ઘણા આવી ને ઘણા ચાલી ગયા;
 છું કહું સાથે તેઓ લઇ ગયા;
 જીવ પુન્ય કે પાપ સાથે આવે છે,
 વેહ સંદેશા એસ પી. કહાવે છે.

વાંચનારનું લખું થાઓ.

